

SIBASTARRAK

LEHENTA

Aitzina norat joanen giren
aisago haütatzen beita
Gure euskal historiari
so bat egitez gibelka.

Arren aurkeztü detzagün
Madalena ta Jean Sibas
Aipagei franko beitätü
anai-arreba horietaz.

Jaureguiberry familia,
euskaldün franko bezala
Bere haur txipiñiekila
joan zen Argentinala.

Harat arte entzüten züen
euskal oihartzün ozena
Sartzeko nahiak erratzen zeien
korpitzaren barna.

Etxalte bat erosten düe,
SIBASIA izenekoa
Oraikoan Zibozen date
famiariaren etxondoa.

Sibaseko familia
azkarki handitzen bada
Bederatzü haurrideen
gosea ere larritzen da.

Ordüan Alexis aita,
hogei urtez ützi eta
Berriz Argentinat
behartürük badoa soska.

Madalena harekin doa,
lagüntü nahi beitätü
Jeanen süstengüarekin,
ahizpak jinarazten dütü.

Bi gerla müdüalen artean
basakeriak oldartürük
Jüstizia baten gosez
ez ziren egon isilik.

Aitzina norat joanen garen
aiseago hautatzen da
gure euskal historiari
so bat egitez gibelka.

Arren aurkeztu ditzagun
Madalena eta Jean Sibas,
aipagai franko baitugu
anai-arreba horietaz.

Jauregiberri familia,
euskaldun franko bezala,
bere haur txikiñoekin
joan zen Argentinara.

Haraino entzuten zuten
euskal oihartzun ozena.
Sartzeko nahiak erretzen zien
gorputzaren barna.

Etxalde bat erosten dute,
Sibasias izenekoa.
Oraingoan, Zibozen **dateke**
famiariaren etxondoa.

Sibasiako familia
azkarki handitzen da.
Bederatzi haurrideen
gosea ere larritzen da.

Orduan, Alexis aita,
hogei urtez utzi eta
berriz Argentinat
behartürük badoa **soska**.

Madalena harekin doa,
lagundu nahi baitu
Jeanen sostenguarekin.
Ahizpak **jinarazten** ditu.

Bi mundu-gerren artean
basakeriak oldarturik,
Justizia baten gosez
ez ziren egon isilik.

bada

egongo da

diru bila

etorrarazi

Euskal Herriko altxorren
balioaz zirelarik ohartü
Hegoaldeko aurrideak
Francorenganik babestü.

Jite handiko birazka,
ausarta eta nahianta
Borrokatü ziren hurrek
üken zezen euskararen dreta.

Euskal Herriko altxorren
balioaz zirelarik ohartu,
Hegoaldeko haurrideak
Francorengandik babestu.

Jite handiko bikotea,
ausarta eta **nahianta**;
borrokatu ziren hurrek
ukan zezaten euskararen eskubidea.

nortasun
kementsua

SATANAK

Sutagar

Satan ene lagün tzarra,
ene ber gaüza entzün düka?
Behatzeak berak mardoarazten nik!
Horien bizia ez dea anplexka?

Satan

Ez dütün hola malürrik gabe
mündüaren beste püntalat
Harat honakan aritzen ahal...
Eho behar hüke norbait!

Sutagar

Madalenaren senargeiak
har beza itsasontzia
Atlantikoan zehar
aisa dikeat itoaztea!

Pena handiegi dikek
amodioari pentsatzeko.
Ez dik seküla besterik
atzamanen Ama izateko.

Satan

Arrazu dün Sütagar!
Goxotarzün greügarri horri
Piper eta gatz ezar bageneza
bilaka dadin lotsagarri.

Sutagar

«Lehen gerla mündüala»
deit bageneza edireitera
Sibaseko gizonak hiltzera
beharturik lütükek joaitera.

Satan

Aita-alabak sar ditean
xüxenka Zibozera
Alexis joan dadin
gerlaren ondorioz hiltzera.

Sutagar

Satan, ene laguntzarra,
ene ber gauza entzun **duka**?
Behatzeak berak **mardoarazten** nauk!
Horien bizia ez **dea anple**?

Satan

Ez ditun horrela, **malurrik** gabe,
munduaren beste puntarat
hara-hona aritzen ahal.
Ero behar huke norbait!

Sutagar

Madalenaren senargaiak
har beza itsasontzia.
Atlantikoan zehar
aise **dikeat** itoaztea!

Pena handiegi **dikek**
amodioari pentsatzeko.
Ez dik sekula besterik
atzemanen ama izateko.

Satan

Arrazoi dun, Sutagar!
Gozotasun nazkagarri horri
piper eta gatz ezar bageniezaio,
bilaka dadin lotsagarri?

Sutagar

Lehen Mundu Gerra
dei bageneza ediretea,
Sibaseko gizonak hiltzera
beharturik lituzkek joatera.

Satan

Aita-alabak sar daitezen
zuzenki Zibozera,
Alexis joan dadin
gerraren ondorioz hiltzera.

al duk
entzun / puztu
al da barea

zorigaitz

hil

izango diat

izango dik
amodioaz

deituko
bagenu
asmakuntza

1. JELKALDIA

Lehen Mundu Gerraren hasiera

Luisa Laphisborde

Gerla hontan parte hartzeak
izidüras gütü letatü
Tiroek hiltzen ez gütüenak
lohiak lürperatzen gütü.

Jean Jacques Lespinasse

Gogozkatzeko partez hor
ohart hadi dügün xantzaz:
Frantzia handiaren alte
biziaren eskeintzeaz!

Maiana Gazteluzarri

Frantziak güntüan erosi
gure bizien saltzeko
Erabilten gütüe
beren ohorearen argiarazteko.

Clément d'Andurain

Gogoa eho ditade,
hoztürük diat ene odola
Esperantxa bakar bat diat,
herioak salba nezala.

Jean Pierra Dibar

Korputzeko mina beno
bortitzago zainena
Ertzokeriaz hürrüntzeko
bürüaren galtzea hoberena.

Peio Moléros

Etxekoek hobe düe
gerlaz ez deüs ere jakinik
Senarrük gabe bizia
aski gaitz düe jadanik.

Auguste Etxeberri

Nik ere ez dieat sobera
gütünetan kontaktzen
Bardin hantik nork ahal dü
hebenkorik entelegatzen?

Margarita Peillen

Adiskideen korputzak
bazkari arratuentako
Bizi herexa bakarra da
kabale hori guretako.

Luisa Laphisborde

Gerra honetan parte hartzeak
izuz gaitu blaitu.
Tiroek hiltzen ez gaituztenak
lohiak lurperatzen gaitu.

Jean Jacques Lespinasse

Gogozkatzeko partez hor,
ohar hadi dugun **xantzaz**:
Frantzia handiaren alde
biziaren eskaintzeaz!

Maiana Gazteluzarri

Frantziak gintuen erosi
gure bizien saltzeko.
Erabiltzen gaituzte
beren ohorearen argiarazteko.

Clément d'Andurain

Gogoa **ero** didate,
hozturük diat ene odola.
Esperantza bakar bat diat:
herioak salba nazala.

Jean Pierra Dibar

Gorputzeko mina baino
bortitzago **zainena**.
Ertzokeriaz urruntzeko,
buruaren galtzea hoberena.

Peio Moléros

Etxekoek hobe dute
gerraz ez deus ere jakinik.
Senarrük gabe, bizia
aski gaitz dute jadanik.

Auguste Etxeberri

Nik ere ez diat sobera
gutunetan kontaktzen.
Berdin handik nork ahal du
hemengorik **entelegatzen**?

Margarita Peillen

Adiskideen gorputzak
bazkari arratoiendako.
Bizi-**herexa** bakarra da
kabala hori guretako.

gogoeta egin
zorte

hil

nerbio
erokeriatik

izan ere
ulertu

aztarna
abere

Clément d'Andurain

Zer infernua den gerla,
betiko mamuturik gira
Ez dü balio kontatzea,
bizitzen delarik besterik da.

Clément d'Andurain

Zer infernua den gerra;
betiko mamuturik gara.
Ez du balio kontatzea.
Bizitzen delarik, besterik da.

GERLA ONDOKO AMETSA

Ürzo lepo xuria hona hiz apalik,
Hirekila jin nintek nik banü hegalik.
Zohardi diagü eta aidea epelik
Ez dük bardin aitzina joateko ahalik,
Pausa hakit aldean, ez dük en(e) axolik

Ihizlari gaixoa, mintzo hiz eijerki,
Bena ez nük abiatzen sobera arinki,
Hire deseina zer den otean baneki
Axolik ez düdala segürtantxareki,
Pausa nintek mila plazereki.

Ene deseina zer den nahi deiat agertü
Plazer düdalarik memento bat behatü.
Nahi deiat lehenik gaüza bat galtatü,
Gerlalekü horietan hizanez pausatü
Eta gero zer düan han aperzebitü.

Igaran den urtean ez nündüan pausatü,
Bazter orotan tiroz beinündüen ohiltü.
Aurten isiltarzün bat diat ezagütü,
En(e) ustez ber güneetan izan nük abüsatü,
Bena hanko tiroek ez naüe anbürratü.

Ez hüan ez aurtenko kolpeen axolik,
Zonbait egün hontan dük gerla akabirik.
Bitoria badiagü ontsa kostarik,
Biga-bost maleruski hantxe baratürrik,
Frantziaren salbatzeko amak dolü eginik.

Nahi deiat nik erran han zer den ageri,
Noratnahi soginik orotan hil herri,
Kürütxe beltz elibat zahar eta berri,
Bürdüin txapel bedera бүrüan jauntsirik
Ari dütük emaiten esküak algarri.

Pena egiten deitak bihotza(re)n erdian
Kürütxe beltz horietaz mintzo hizanean.
Anaia bat badiat h(ai)etarik batean,
Plazer badük lili bat eraman ützültzean
Nahi haüt ontsa hazi aurtenko negüan.

Hireki egonen nük negüan gustüan,
Ogi bihi jan eta lo hegatz pean,
Liliareki joanen dagün bedatsean,
Hura moskoan eta nigarra begian
Pausatüren dioat xüxen kü(rü)txe gaine(a)n.

Uso lepozuria, **hona haiz** apalik.
Hirekin **jin** nintek nik banu hegalik.
Zohardi diagu, eta airea epelik.
Ez duk **berdin** aitzina joateko ahalik.
Pausa hakit aldean, ez duk ene axolarik.

Ehiztari gaixoa, mintzo haiz ederki,
baina ez nauk abiatzen sobera arinki.
Hire **deseinua** zer den **otean** baneki,
axolarik ez dudala segurantzarekin,
pausa nintek mila plazerekin.

Ene deseinua zer den nahi diat agertu.
Plazer dudalarik, memento bat **behatu**.
Nahi diat lehenik gauza bat **galdatu**:
gerra-leku horietan haizenez, pausatu,
eta gero zer duan han hauteman.

Iragan den urtean ez ninduan pausatu,
bazter orotan tiroz baininduten **ohildu**.
Aurten isiltasun bat diat ezagutu.
Ene ustez, ber guneetan izan nauk abusatu,
baina hango tiroek ez naute trabatu.

Ez huen, ez, aurtengo kolpeen axolarik.
Zenbait egun honetan duk gerra akabaturik.
Bitoria badiagu ontsa kostarik,
biga-bost **maluruski** hantxe **baraturik**,
Frantziaren salbatzeko amak dolu eginik.

Nahi diat nik erran han zer den ageri:
noranahi so eginik orotan hilerri,
gurutze beltz **elibat**, zahar eta berri.
Burdin txapel bedera buruan jantzirik,
ari dituk ematen eskuak elkarri.

Pena egiten didak bihotzaren erdian
gurutze beltz horietaz mintzo haizenean.
Anaia bat badiat haietarik batean.
Plazer baduk, lili bat eraman itzultzean.
Nahi haut **ontsa** hazi aurtengo neguan.

Hirekin egonen nauk neguan gustuan.
Ogi bihi jan, eta lo **hegatz** pean.
Liliarekin joanen **daugin** bedatsean.
Ura mokoan eta negarra begian.
Pausatuko zioat zuzen gurutze gainean.

etorri haiz
etorri
oskarbi
izan ere

asmo / ote

entzun
eskatu

bota, egotzi

zoritarrez /
geraturik

batzuk

ondo

teilatu
datorren /
udaberri

Haren kepia dükek kürütxe gainean
Ürre galu bateki alde aitzinean
Ezar izok lilia ontsa agerian
Jenteek ikus dezaien ebilten di(r)enean
Hetaz ohartzen direnak badirela mündüan.

Eta lehen lilia zeikünean jelki,
Ürzo gazte xuria aidatü tristeki,
Larraine (e)re kitatü bost haspereneki,
Eraman dü lilia moskoan eijerki,
Gure eskerrik hoberenak besarka handireki

Haren **kepia** dukek gurutze gainean,
urre galoi batekin alde aitzinean.
Ezar iezaiook lilia ontsa agerian,
jendeek ikus dezaten ibiltzen direnean
haisetaz **ohartzen** direnak badirela munduan.

Eta lehen lilia zaigunean jalgi,
uso gazte zuria **airatu** tristeki.
Larraine ere kitatu bost hasperenekin.
Eraman du lilia mokoan ederki.
Gure eskerrik hoberenak, besarka handiekin.

militar-kapela

oroitu

aireratu

2. JELKALDIA

Zuberoako gizon gazteak gerrara doaz

Maidar Bidegain Elixabe

Frantsesekin güdükatü
behar din eüskal jenteak
Xiberoa hüstü deikü
gerla honen basakeriak.

Antonia Iriarte

Lantegietako lana
ikasi dit tarrapatan
Xiberoko mekanikak
hartü ditzüzü güre gain.

Aña Etxandi

Laborantzako lan gaitzak
nihaurek ditiñat eraman behar
Eiñherik nün aspaldixkan
ez dezan üztarik ekar.

Pette Aphalasppe

Eskolako errejenta
güdükalat joanez geroz,
Gelak zerratürrik
ama lagüntzen dit indar oroz.

Maddi Oskigil

Semea gerlan nahi dit
zalhe arrapiskolatü
Honkeria zonbait igortez
aho-bihotzak bellotü.

Maleruski apür düzü
gihaurentako badügüna
Prezioak goiti ari dütüzü
nola erosiko düit irina?

Johañe Hastoi

Ni adinak salbatürrik
gerlaren aztaparretarik
Ahül nün züen lagüntzeko,
ez diñat indar handirik!

Luis Ligueix

Eni gerlako adina
hüllantzen ari zitazü
Ez nüzü batere joan nahi,
harritürrik bizi nüzü.

Maidar Bidegain Elixabe

Frantsesekin gudukatu
behar din euskal jendeak.
Xiberoa hustu digu
gerra honen basakeriak.

Antonia Iriarte

Lantegietako lana
ikasi dut tarrapatan.
Xiberoko mekanikak
hartu ditugu güre gain.

Aña Etxandi

Laborantzako lan gaitzak
nihaurk ditiñat eraman behar.
Unaturik naun aspaldi
ez dezan uztarik ekar.

Pette Aphalasppe

Eskolako **errejenta**
gudukara joanez geroz,
gelak zerraturik.
Ama laguntzen dut indar oroz.

Maddi Oskigil

Semea gerran nahi dut
zalu indarberritu.
Ondasun zenbait igortzez
aho-bihotzak berotu.

Maluruski, apur da
guhaurendako baduguna.
Prezioak goiti ari dira.
Nola erosiko dut irina?

Johañe Hastoi

Ni adinak salbaturik
gerraren atzaparretarik,
ahul naun zuen laguntzeko.
Ez dinat indar handirik!

Luis Ligueix

Eni gerrako adina
hurbiltzen ari zait.
Ez naiz batere joan nahi.
Harriturik bizi naiz.

nekaturik

zuzendari

arin, laster

zoritarrez
geuretzat

niri

Teresa Ahaneder

Entzün dit aitzindari horiek
espres ez düela erraiten
Gure anple begiratzeko
orai arte zonbat hil baden.

Elisabet Ager

Kartielean ja bagütüzü
alargüntsa andana bat
Korputzak ehortz detzagün,
ekarriko dütüeia herrilat?

Madalena

Hire gisa badakiñat
ez dela min latzagorik
Maite denaren korputza
ehorzten ahal ez delarik.

Enea ez dün gerlan hil,
itsasoak ditan ebatsi
Gogoan diñat bientako
behar düdala orai bizi.

Mauleko Ospitalean
behar ditiñe beso franko
Erizain gisa ari nün,
kolpatüen lagüntzeko.

Miseriaren kontreko gerla
dügüla irabazten ahal
Herria gure gain beita,
ez dezagün esperantza gal!

Maiana Erby

Mezü honen zabaltzera
manaturik izan nüzü:
Lau urte iraün düan gerla
ürrentü omen ziküzü!!!

Teresa Ahaneder

Entzun dut **aitzindari** horiek
espres ez dutela erraten,
gure anple begiratzeko,
orain arte zenbat **hil** baden.

Elisabet Ager

Kartierrean ja bagara
alargun andana bat.
Gorputzak ehortz ditzagun,
ekarriko **dituztea** herrira?

Madalena

Hire gisa, bazekinat
ez dela min latzagorik
maite denaren gorputza
ehorzten ahal ez delarik.

Enea ez dun gerran hil;
itsasoak didan **ebatsi**.
Gogoan dinat birendako
behar dudala orain bizi.

Mauleko ospitalean
behar ditziten beso franko.
Erizain gisa ari naun,
kolpatuen lagüntzeko.

Miseriaren kontrako gerra
dugula irabazten ahal,
herria gure gain baita,
ez dezagun esperantza gal!

Maiana Erby

Mezu honen zabaltzera
manaturik izan naiz:
lau urte iraun duen gerra
urrendu omen zaigu!!!

buruzagi

gu lasai edukitzeko

hildako

auzoan

al dituzte?

lapurtu

zauritu

agindu

amaitu

IGARANA ETA GEROA

Halabeharrez abiatürrik
frantses poderearen menpe
Lürrepaietan lohian
biziz hainbat hilabete
Gure biziak ordüan
saltzen zütüen oso merke
Zer ertzokeriaren izenean
hori honart genezake?

Frantsesarekin бүрүa ito,
gerlarat abiatzean
Ata eüskaldün fedea
pizten zeikün kantatzean
Korajea eta indarra
sorterriaz oritzean
Frantziaren alde borrokan
Xiberoa bihotzean.

Soldadoak sartü dira
arima frentean üztez
Hil direnen hilobiak
tapatü behar nigarrez
Artean herrian lanean,
borontate ta indarrez
Xahar, emazte ta haurrak
arratxütitzeko gosez.

Tiroen herotsa ez beita
haboro nihon ere ezagün
Izan gitean oraitik goiti,
boztarioaren lagun
Ülünpea ezagütürrik
argia pitz dadin egün
Igaranetik ikastez,
geroa idatz dezagün.

Halabeharrez abiaturik
frantses boterearen menpe,
lubakietan, lohian
biziz hainbat hilabete.
Gure biziak ordüan
saltzen zituzten oso merke.
Zer **ertzokeriaren** izenean
hori onar genezake?

Frantsesarekin burua ito
gerrarat abiatzean.
Alta euskaldun fedea
pizten zigun kantatzean,
kuraia eta indarra
sorterriaz oroitzean.
Frantziaren alde borrokan,
Xiberoa bihotzean.

Soldaduak sartu dira,
arima frontean uztez.
Hil direnen hilobiak
tapatu behar negarrez.
Artean, herrian lanean
borondate eta indarrez
zahar, **emazte** eta haurrak
birzütitzeko gosez.

Tiroen **herotsa** ez baita
haboro nehon ere ezagun,
izan gaitezen oraindik goiti
bozkarioaren lagun.
Ilunpea ezaguturik
argia pitz dadin egun.
Igaranetik ikastez,
geroa idatz dezagun.

erokeria

hala ere

adore

emakume

zarata

gehiago / inon

poz, alaitasun

3. JELKALDIA

Sibas anaiak gerratik itzultzen dira

Pierra Aphecex Salahanka

Lau urtez güdükatürük,
basakeriaz greütürük
Betiko sartzen gütüzü
Xibero, horra gitzaizü!

Dorotea

Oi boztario handia
ene semeen ikustea
Hain zikin, mehe, bilozü,
ordü dük orai pausatzea.

Gregori-Alexis

Ez gütüzü aisa lotzen,
oihü ta amets gaixtoek
Iratzarrarazten gititzüe,
bürüa galtzen dügü oroek.

Margarita

Züek gerlalat joanez geroz,
isilgoan ützi gütüe
Azkenekoz hor zütüegü,
oro konta zenezakie.

Jean Afrikan dük medezi,
gerla hasi denaz geroz
Harek ere berririk gabe zela
idazten zian aste oroz.

Jean Iriart

Margarita, gerlan igarana
hobe dün gerlan üztea
Neke dün irudi hetaz
gogoaren libratzea.

Pierra Aphecex Salahanka

Segür gira ja gerla hau
azkena zen, ez da düdarik!
Holakorik arregiteko nihor ere
ez da aski ertzorik.

Clément

Aita gripak eraman dizü,
gü honki egin gititzü
Harek zion «goxa dezagün,
Xiberoa, hain da hontsü!»

Pierra Aphecex Salahanka

Lau urtez gudukaturik,
basakeriaz nazkaturik,
betiko sartzen gara.
Xiberoa, **horra gara!**

Dorotea

Oi, bozkario handia,
ene semeen ikustea.
Hain zikin, mehe, **bilotsu,**
ordu duk orain pausatzea.

Gregori-Alexis

Ez gara aise **lotzen.**
Oihu eta amets gaiztoek
iratzartzen gaituzte.
Burua galtzen dugu oroek.

Margarita

Zuek gerrarat joanez geroz,
isilgoan utzi gaituzte.
Azkenekoz, hor zaituztegu.
Oro konta zenezake.

Jean Afrikan duk mediku
gerra hasi denaz geroz.
Hark ere, berririk gabe zela,
idazten zian aste oroz.

Jean Iriart

Margarita, gerran igarana
hobe dun gerran uztea.
Neke dun irudi haietaz
gogoaren libratzea.

Pierra Aphecex Salahanka

Segur gara ja gerra hau
azkena zen. Ez da dudarik!
Horrelakorik berregiteko inor ere
ez da aski **ertzorik.**

Clément

Aita gripeak eraman du.
Gu ongi **egin** gara.
Hark zioen «goxa dezagun,
Xiberoa hain da ontsu!».

etorri gara

iletsu

lokartu

isiltasun
azkenean

ero, zoro

atera

4. JELKALDIA

Jean Afrikatik Euskal Herrira itzultzen da

Madalena

Gogorrena igaran diagü,
orai behar diagü gozatü
Ene herriaz güti dakiat,
arren nahi diat kurritü.

Gure Xibero xokoa
Eüskal Herriko ttika bat
Baizik ez dela gisala,
joan nahi nük kostaldealat.

Jean

Donibane Lohizune
erakasten ahal neikezü
Han badakizün bezala
bedezigoan ari nüzü.

Jente zombait ezagütürik,
lagün talde hon bat badit
Interesatzen bazütü,
presentatzen ahal deitzüt.

Ari gütüzü üsüxka
gogoetatze lanetan
Lafitte apezak argitürik,
irakurten eta elestan.

Ezkonformismotarzünaz,
gure eüskal nortarzünaz,
Estatü handien kontre
pentsatzen dügün güziaz.

Madalena

Laxüki gogoeta horiek
ez zütüe komünisten
Ez eta sozialisten
ideietarik hüllantzen?!

Jean

Prefosta Léon Blum
eta beste «Hargin beltzen» sekta
Lanjerosak lütükezü
ekar lezakeelako faillita!

Madalena

Gogorrena igaran diagu.
Orain behar diagu gozatu.
Ene herriaz gutxi zekiat.
Arren nahi diat **korritu**.

Gure Xibero zokoa
Euskal Herriko **ttika** bat
baizik ez dela, **gisala**,
joan nahi nauk kostalderat.

Jean

Donibane Lohizune
erakusten ahal nizuke.
Han, badakizun bezala,
medikuntzan ari naiz.

Jende zenbait ezaguturik,
lagun talde on bat badut.
Interesatzen bazaizu,
presentatzen ahal dizkizut.

Ari gara usu
gogoetatze lanetan;
Lafitte apaizak argiturik,
irakurtzen eta **elestan**.

Ez-konformismoaz,
gure euskal nortasunaz,
estatu handien kontra
pentsatzen dugun guztiaz.

Madalena

Laxoki gogoeta horiek
ez zaituzte komunisten
ez eta sozialisten
ideietarik hurbiltzen?!

Jean

Prefosta, Léon Blum
eta beste **hargin beltzen** sekta
lanjerosak lirakeke,
ekar lezaketelako haustura!

bada / ibili

gauza txikia
antza, omen

hizketan

agian

dudarik gabe
masoi

Madalena

Bai interesgarri zitak
solasean hola aritzea
Gogozketa talde horri
izenik eman dozueia?

Jean

Gure «Aitzina» kasetan
agerraraziko dizügu:
«Eskualerrizaleen Biltzarra»
deitü dizügu.

Madalena

Bai interesgarri zaidak
solasean honela aritzea.
Gogoeta talde horri
izenik eman **diozuea**?

Jean

Gure Aitzina kazetan
agerraraziko dugu:
Eskualerri Zaleen Biltzarra
deitu dugu.

al diozue?

5. JELKALDIA

1922ko apirilean Emakume Abertzaleen Batza sortzen da

Polixene

Zenbat lagun gauden hemen!
Bakoitzari ongi etorri!
Eskerrik asko
animatu zaretenoi, guztieri!

Espainiar estatua
indar zapaltzaile hura
Eskualdunak deuseztatu nahiz
lanean ari da.

Julia

Frankismoa milikatzen ez duena
preso sartu
Errepresioarekin
isilarazi nahi gaitu!

Guk mihiak josi gabe,
aho batez ar gaitzen
Boz bakar bat ahul bada,
elkartuz oihu bihurtzen.

Julene

Lagunak batu dezagun
euskal indarra, kemena
Emakume, Abertzale,
geurea da garaipena!

Polixene

Zenbat lagun gauden hemen!
Bakoitzari ongi etorri.
Eskerrik asko
animatu zaretenoi, guztiei!

Espainiar Estatua,
indar zapaltzaile hura,
euskaldunak deuseztatu nahiz
lanean ari da.

Julia

Frankismoa milikatzen ez duena
preso sartu.
Errepresioarekin
isilarazi nahi gaitu!

Gu, mihiak josi gabe,
aho batez ari gaitzen.
Boz bakar bat ahul bada,
elkartuz oihu bihurtzen.

Julene

Lagunak, batu dezagun
euskal indarra, kemena.
Emakume, abertzale,
geurea da garaipena!

6. JELKALDIA

Lafitte apaizaren gutuna Iparraldeko emakumeei "Eskualduna" aldizkarian

Madalena

Donibanen laketurik
hire adiskideekin
Azkartzen ari ziztadak
erroak euskal lurrarekin.

Jean

Euskaldün batek ziozün,
herria dügü korpitza
Bürüa, eskuak gure tresnak,
hizkuntza berriz bihotza.

Madalena

Donibanen laketurik
hire adiskideekin,
azkartzen ari zaizkidak
erroak euskal lurrarekin.

Jean

Euskaldun batek zioen:
«Herria dugu gorputza;
burua, eskuak, gure tresnak;
hizkuntza, berriz, bihotza».

KUSKUAREN BALADA

Küxkü bat hur hegian
nihaur nindoanean
egün batez bildü nüan
Donibaneko hariñan.
botz gora ezti batean
erran zeitan beharrian
biak ariko ginela kantan,
eta ni apalean.

Uhainek plisti plistan
noten harat honakan
ützi züen hitzekilan
bertso bat ildoetan
ainera Ziboze xokoan
itsasürzo kostaldean,
aisa lüke hegaldatzean
hedatzea denetan.

Enbatak hartü düan
Irlandesen ileetan
ta gero hegoaldean
ezpainen kantuetan
ez litaïke debaldetan
gorri doi bat errepikan,
heben ordüan ützi dezan
emazteen bihotzetan.

Küxküa hur hegian
berriz pausatü nüan
egün hartan entzütean
oihartzün ene baitan
errana bere mezüan
etxeki düit memorian
geroztik Eüskal Herrian
kurritzen niz plazetan.
Lapurdin emaztekilan,
anderekin Xiberoan
kantü hau dezagün eman
denek batarzüean.

Kusku bat ur hegian
nihaur nindoanean
egun batez bildu nuen
Donibaneko harean.
Botz gora ezti batean
erran zidan belarrian
biak ariko ginela kantan,
eta ni apalean.

Uhinek plisti-plistan
noten hara-honakoan
utzi zuen hitzekin
bertso bat ildoetan.
Ainara Ziboze xokoan,
itsas uso kostaldean,
aise luke hegaldatzean
hedatzea denetan.

Enbatak hartu duen
irlandarren ileetan,
eta gero hegoaldean,
ezpainen kantuetan,
ez litzateke debaldetan
gorri doi bat errepikan,
hemen orduan utzi dezan
emazteen bihotzetan.

Kuskua ur hegian
berriz pausatu nuen.
Egun hartan entzutean
oihartzuna ene baitan,
errana bere mezuan
atxiki dut memorian.
Geroztik Euskal Herrian
korritzen naiz plazetan,
Lapurdin emazteekin,
andreekin Xiberoan,
kantu hau dezagun eman
denek batasunean.

maskor

ibili

Madalena

Gütün bat irakurri diat
«Eskualduna» astekarian
Augusta Larralderen deia
hedatzen zitak bürüan:

Eüskal emazteer ari dük
eüskal hizkuntzaz, kùltürüz
Eüskal üsantxen üngürüan
alkartzeko düan xedeaz.

Jean

Ene arreba hardita,
sabelean düzün pindarra
Baliatü behar düzü,
gizarteak badü beharra!

Augusta Larralde nor den
ez nakikezü erraiten
Euskalzaleer ahalko diet
dagün bilküran galtegiten.

Madalena

Augusta non ote zira?
Üztaritze zokokatü dit
Atsülütoki zurekin
orai elestatü behar dit.

Lafitte Apeza

Idazle haren gibeletik
etziteala haboro akit
Üngürükan ariko zira,
ez dizü balio tirrit.

Jinkoaren aitzinean
kofesatü beharko dit
Augusta Larralde hura
osoki nik asmatü dit...

Madalena

Ez nizün phürü pentsatüko
Augusta apez bat zela
Berri drole hori ützirik,
lagünt nezazü berehala.

Lafitte

Berriki ezagütü dit
Emazte Abertzaleen Batza
Iparraldean züek ere
eman zenezakeie botza.

Madalena

Gaitun bat irakurri diat
Eskualduna astekarian.
Augusta Larralderen deia
hedatzen zaidak buruan.

Euskal emazteei ari duk
euskal hizkuntzaz, kulturaz,
euskal usantzen inguruan
elkartzeko duan xedeaz.

Jean

Ene arreba **hardita**,
sabelean duzun **pindarra**
baliatu behar duzu.
Gizarteak badu beharra!

Augusta Larralde nor den
ez nekike erraten.
Euskaltzaleei ahalko diet
daugin bilkuran galdegiten.

Madalena

Augusta, non ote zara?
Uztaritze **zokokatu** dut.
Absolutuki zurekin
orain **elestatu** behar dit.

Lafitte Apeza

Idazle haren **gibeletik**
ez zaitezela haboro **akitu**.
Ingurukan ariko zara,
ez dizu balio **tirrit**.

Jainkoaren aitzinean
kofesatu beharko dut:
Augusta Larralde hura
osoki nik asmatu dut.

Madalena

Ez nuen **puru** pentsatuko
Augusta apaiz bat zela.
Berri bitxi hori utzirik,
lagun nazazu berehala.

Lafitte

Berriki ezagutu dut
Emazte Abertzaleen Batza.
Iparraldean zuek ere
eman zeniezaiokete botza.

ausart
txinparta

datarren

arakatu

hitz egin

atzetik
nekatu

tutik

inola ere

Talde bat sortüren düzü
emazteen biribilkatzeko
Balios da züen ahala
herriaren iratzarrarazteko.

Madalena

Eüskal parropietako,
serorategietako
Bürüengana banoazü,
militanteen biltzeko.

Talde bat sortuko duzu
emazteen biribilkatzeko.
Balios da zuen ahala
herriaren iratzartzeko.

Madalena

Euskal parrokietako,
serorategietako
buruengana banoa,
militanteen biltzeko.

[komentu](#)

7. JELKALDIA

Eskualerri Zaleen Biltzarraren bilkura

Lafitte apeza

Eskualerrizaleen Biltzarrekoak
gira egün Jüntatürrik
beiteizüegü errangei
zer dügün gogoan.

Jean

Hats berri bat horra zaikü
taldearen indartzera
Emazte biltzar bat date
azkar, argi, alagera.

Leon Lassale

Bena bozkatzeko dreta
heben emazteek ez düe
Nola sinesgarritarzün
ekarten ahal leiküe?

Jean Hastoy

Beste herriek bezala
heben bozka eskümena
Zalhe kausitüko diagü,
Frantzia dük kasik azkena.

Eugène Goyheneche

Gure lan ardatzetarik
ez gütüeno hürrüntzen
Gizon/Emazte izanik,
zerk dü garrantzi haboroen?

Jean Mestelan

Mereximentüa badüe
hola hasteko karraskan
Argitaratü behar diat
gure «Aitzina» kasetan.

Bidasoaren bi aldeetan
ber legeak güntüan
lehen Eüskal emazteak
ziren errespetatürrik

Madalena

Jadanik emazte zonbait
hasirik zaizkü hüillantzen
Oroentako lana bada,
ahalko gira jüntatzen.

Lafitte apeza

Eskualerri Zaleen Biltzarrekoak
gara egun juntaturik,
baitizuegu errangai
zer dugun gogoan.

Jean

Hats berri bat **horra zaigu**
taldearen indartzera.
Emazte biltzar bat **dateke**,
azkar, argi, alagera.

Leon Lassale

Baina bozkatzeko eskubidea
hemen emazteek ez dute.
Nola sinesgarritasun
ekartzen ahal ligukete?

Jean Hastoy

Beste herriek bezala
hemen bozka eskumena
zalu kausituko diagü.
Frantzia duk kasik azkena.

Eugène Goyheneche

Gure lan ardatzetarik
ez **gaituzteno** urruntzen,
gizon/emazte izanik,
zerk du garrantzi **haboroen**?

Jean Mestelan

Merezimendua badute
honela hasteko **karraskan**.
Argitaratu behar diat
gure Aitzina kazetan.

Bidasoaren bi aldeetan
ber legeak genituen.
Lehen euskal emazteak
ziren errespetaturik.

Madalena

Jadanik emazte zenbait
hasirik zaizkigu hurbiltzen.
Oroendako lana bada;
ahalko gara juntatzen.

[datorkigu](#)

[izango da](#)

[laster / lortu](#)

[gaituzten arte](#)

[gehien](#)

[iskanbila](#)

Jean

Euskal Herriaren alde
eramaiten dūgūn lana
Ahal oroz azkart dadin
izan behar da oroena.

Jean

Euskal Herriaren alde
eramaten dugun lana
ahal oroz azkar dadin
izan behar da oroena.

8. JELKALDIA

1935eko otsailean, Donibane Lohizunen, lehen emakume-taldea bildu

Madalena

Eskerrik hanitx lagünak
saldo handian hüllantürik
Gure barneko sügarra
hobe dügü antolatürik.

Arbasoetarik altxor bat
eskü artean dügüla
Guri da igaranaraztea
haurrer memoria, kültüra.

Probintzia bakoitxean
eüskararen zaintzaleak
Bederazkatüko gira,
gü gira «Begiraleak».

Aña Morale

Gazte gütün eta harro,
küküsoak bezala jauzka
Sinesgarriago date
lanean izertzen den neska!

Madalena Bribet

Xaharrek ez diñe besterik:
lana, lana, arralana,
Zentzüa, antolaketa
emankorrago dün Aña!

Maiana Basterreix

Lehen hobeki ümen zen,
üsü hori entzüten da
Orhitzapener etxeka
fiteago hirotzen da!

Martta Hastoy

Arbasoen ohidürak
herri honen abiagia
Orai guri da historiaren
aitzina eramaitea!

Maddi Diharce

Eüskararen erakasteko
antzerkiak, kurtsoak
emanen dütügü «Gure Etxean»,
has gitean emazteen biltzen!

Madalena

Eskerrik anitz lagunak
saldo handian hurbildurik.
Gure barneko sugarra
hobe dugu antolaturik.

Arbasoetarik altxor bat
esku artean dugula,
guri da iraganaraztea
haurrei memoria, kultura.

Probintzia bakoitzean
euskararen zaintzaileak
banatuko gara.
Gu gara Begiraleak.

Aña Morale

Gazte gaitun eta harro,
kukusoak bezala jauzika.
Sinesgarriago dateke
lanean izerditzen den neska!

Madalena Bribet

Zaharrek ez ditzen besterik:
lana, lana, birlana.
Zentzua, antolaketa
emankorrago dun, Aña!

Maiana Basterreix

Lehen hobeki omen zen;
usu, hori entzuten da.
Oroitzapenei atxiki,
fiteago hirotzen da!

Martta Hastoy

Arbasoen ohiturak
herri honen abialekua.
Orain guri da historiaren
aitzina eramatea!

Maddi Diharce

Euskararen irakasteko
antzerkiak, kurtsoak
emanen ditugu Gure Etxean.
Has gaitezen emazteen biltzen!

talde

arkakuso

arin / usteldu

SATANERIA

Satan

Orai berriz emazteak,
gizonak bezain **espantotx!**
Hori düeia deitzen «bardingoa»?
Üzkütüt izatea, hots?

Sutagar

Ez gintikek ützi behar
soberaxka azkartzera
Isilaraziko ditiagü
beha ezen gure herra!

Satan

Bai ahoak jos bagenetze
hastial horier, beütie botz!
Zurratüko ditiñagü
eüskaldunak oro zekotz.

Sutagar

Hortarako badük mitilxkota,
papoa fite hantzen zaiona
Eüskal lürren bereganatzeko
eginen dik ehoka hona!

Satan

Franco deitzen dün
hanitx maite düdan miñiñi
Bere lagunak ere halaxe dütün
Hiltler eta Mussolini.

Sutagar

Hik hainbeste maite badük
krepaut, tzüsto dük balinba
Ontsa diat odolarekin
txostakatzen laket bada.

Satan

Orain berriz emazteak,
gizonak bezain **espantotx!**
Hori **dutea** deitzen berdingoa?
Uzkizut izatea, hots?

Sutagar

Ez genitzkek utzi behar
sobera azkartzera.
Isilaraziko ditiagu,
beha ezaten gure **herra!**

Satan

Bai ahoak jos bagenizkie
hastiagarri horiei, baitute botz!
Zurratuko ditinagu
euskaldunak oro kolpez.

Sutagar

Horretarako baduk mutikoa,
papoa fite handitzen zaiona.
Euskal lurren bereganatzeko
eginen dik **eroka** ona!

Satan

Franco deitzen dun
anitz maite dudan miñiñi.
Bere lagunak ere halaxe ditun,
Hiltler eta Mussolini.

Sutagar

Hik hainbeste maite baduk,
lotsagabea, ustel duk, **baldinba.**
Ontsa diat odolarekin
jostatzen **laket bada.**

harroputz
al dute
harroputz

gehiegi
entzun /
gorroto

gorrotogarri

bular / arin

sarraski

zalantza gabe

atsegin badu

9. JELKALDIA

Espainiako Gerra Zibila, 1937ko uztailetik 1939ko apirilera

Alessandro Pavolini

Guretako ere goxo dik
hirekila jüntatzea
Zer berri da, heltü hiza
eüskaldün tzarren hiltzera?

Ramón Serrano Súñer

Errepresioari esker,
hanitx preso sartü ditiat
Bena zernahi ezkapatzen
omen dütü «Iparraldealat».

Aspaldixkan «Abertzaleak»
killikatzen ari ziztadak
Orai gogo honez
nik ere sartüko ditzeiat ziztadak.

Espainia maitearen
batarzün zatiezinari
Ñarru ñarru kurruskan ari zaio
delako «Eüskal Herri».

Joachim von Ribbentrop

Nik ere bai arraza tzarrik
badiat Alemanian
Horien errausteko plan bat
prestatzen diat aspaldixkan

Gose den herritarraren
sabela betatzen badük
Propaganda haren büriän
aise aisago sartzen dük.

Clara Petacci

Hitler bezala fiago
aritzea espraba ezak:
Eüskaldüna mündüaren
etsaia dela heda ezak!

Asmatzen ahal hükeena
lükek Gorriekin direla
Katolizismoarentako
mehatsü handi bat direla.

Alessandro Pavolini

Guretako ere gozo duk
hirekin jüntatzea.
Zer berri da? Heldu **haiza**
euskaldun tzarren hiltzera?

Ramón Serrano Súñer

Errepresioari esker,
anitz preso sartu ditiat.
Baina zernahi eskapatzen
omen dituk Iparralderat.

Aspaldi abertzaleak
kilikatzen ari zaizkidak.
Orain gogo onez
nik ere sartuko zizkieat ziztadak.

Espainia maitearen
batasun zatiezinari
ñarru-ñarru kurruskan ari zaio
delako Euskal Herri.

Joachim von Ribbentrop

Nik ere arraza txarrik
badiat Alemanian.
Horien errausteko plan bat
prestatzen diat aspaldi.

Gose den herritarraren
sabela betetzen baduk,
propaganda haren buruan
aise-aiseago sartzen duk.

Clara Petacci

Hitler bezala finago
aritzea proba ezak.
Euskalduna munduaren
etsaia dela heda ezak!

Asmatzen ahal hükeena
lukek gorriekin direla,
Katolizismoarendako
mehatxu handi bat direla.

al haiz

karraska

Mola jenerala

Errautsiko dütügularik,
mündüa gure alte dükek
Ustez Jinkoarentako
güdükan girela laket!

Herta Oberheuser

Lagüntüko diagü Franco,
tratü egiten badügü
Ekarriko deiküzüela
ondoko gerlan süstengü.

Mola jenerala

Hitza hitz gure artean.
Ordüan ontsa bazaizüe
«Condor» lejjione azkarra
prestatüko deiküzüe.

Apirilaren 26an,
sürprisa date Gernikan
Oparixkot bat zelütik
heltüko da merkatüan!

Joachim von Ribbentrop

Ez gitean halere arrunt
hegalta fanfarrukerian
Ahoak josirik goazan,
hitzak hor egon ditean.

Mola jenerala

Errautsiko ditugularik,
mundua gure alde dukek,
ustez Jainkoarendako
gudukan garela laket!

Herta Oberheuser

Lagunduko diagu Franco,
tratu egiten badugu
ekarriko diguzuela
ondoko gerran sostengu.

Mola jenerala

Hitza hitz gure artean.
Orduan, ontsa bazaizue,
Condor legio azkarra
prestatuko diguzue.

Apirilaren 26an,
sorpresa dateke Gernikan.
Oparitxo bat zerutik
helduko da merkatuan!

Joachim von Ribbentrop

Ez gaitzen, halere, **arrunt**
hegalda fanfarroikerian.
Ahoak josirik goazen,
hitzak hor egon daitezen.

[berchala](#)

GERNIKA

Gernika!
Zure kantu sarkorra entzun dut gau hontan:
Aditu izan nuen jadanik askotan:
Bozkarioz bihotza gainditzen zitzaitan.
Gaur egin dut gogotik nigar ilunpetan...
Gernika!

Gernika!
Ikusten zaitut hilen herria iduri;
Etxe aurtikiz baizik ez zare igeri...
Udaberria irriz dago munduari:
Harri beltzetan lore guti zait ageri.
Gernika!

Gernika!
Orai datza ohiko Kartago bezala,
Paret beltz handi batzu baizik ez dauzkala.
Jazko euskaldun hiri haren gorputz hila
Nigarrik egin gabe nola ikus, nola?
Gernika!

Gernika!
Xorutzen iluntzen daut hitz horrek bihotza.
Mendek jakinen dute haren zorigaitza...
Numanze ta Kartagoz ez gaitezke mintza,
Goraki erran gabe Euskadin, han, datza:
Gernika!

Gernika!
Zure kantu sarkorra entzun dut gau honetan.
Aditu izan nuen jadanik askotan.
Bozkarioz, bihotza gainditzen zitzaidan.
Gaur egin dut gogotik negar ilunpetan,
Gernika!

Gernika!
Ikusten zaitut; hilen herria irudi.
Etxe jaurtikiz baizik ez zara **igeri**.
Udaberria irriz dago munduari.
Harri beltzetan lore gutxi zait ageri,
Gernika!

Gernika!
Orain datza ohiko Kartago bezala,
pareta beltz handi batzuk baizik ez dauzkala.
Iazko euskaldun hiri haren gorputz hila
negarrik egin gabe nola ikus, nola?
Gernika!

Gernika!
Zoratzen iluntzen dit hitz horrek bihotza.
Mendeek jakinen dute haren zorigaitza.
Numantzia eta Kartagoz ez gaitezke mintza,
goraki erran gabe: Euskadin han datza
Gernika!

ugari

10. JELKALDIA

Frankismoaren basakeriatik ihesi, ehunka euskal herritar Iparraldera doaz

Jean

Frankistek orai xüxenka
zibilak ehaiten dütüe
«Fedearen izenean» ümen...
Meza ahutzerik dükeie!

Asier Arin

Segür salatü behar dik
horren ondorioak
betiko bilakatü beno lehen.
Ez dük irabaziko Franco!

Madalena

Bonba horiek ez deiküe
nortarzüna porrokiko!
Gezurra sala dezagün,
mündüari jakinarazteko.

Aitor Kortabitarte

Gü gordaxka bizi gütük
ülünpean eta isilik
Sasietan gordatzen den botzak
indar apürra dik.

Jean

Madalena izan gitean
anai arreben leküko
Jüstizia esperantxan
gütüzü borrokatüko.

Madalena

Atzaman «Euzko Deyak» oro
erosi ditiat igorteko
Iparraldeko güzien
konzientzien iratzartzeko.

Propagandak ito dütik
kasko argi zentzüdünak
Arren frankisten gezür hori
argitü behar dik egiak.

Frantses prentsak ez dik korajerik
frankisten alte jarten dük
Dütüen espiritü auherren
iharraustera joanen nük.

Jean

Frankistek orain zuzenki
zibilak **eraiten** dituzte.
Fedearen izenean omen.
Meza ahantzirik **dukete!**

Asier Arin

Segur salatu behar dituk
horren ondorioak,
betiko bilakatu baino lehen.
Ez duk irabaziko, Franco!

Madalena

Bonba horiek ez digute
nortasuna **porrokatuko!**
Gezurra sala dezagun,
munduari jakinarazteko.

Aitor Kortabitarte

Gu gordeka bizi gaituk
ilunpean eta isilik.
Sasietan gordetzen den bozak
indar apurra dik.

Jean

Madalena, izan gaitezen
anai-arreben lekuko.
Justizia esperantzan
gara borrokatuko.

Madalena

Atzeman Euzko Deyak oro
erosi ditiat igortzeko,
Iparraldeko guztien
kontzientzien iratzartzeko.

Propagandak ito ditik
kasko argi zentzudunak.
Arren frankisten gezur hori
argitu behar dik egiak.

Frantses prentsak ez dik **kuraiarik;**
frankisten alde jartzen duk.
Dituzten espiritu alferren
inarrostera joanen nauk.

[hiltzen](#)

[izango dute](#)

[hautsi](#)

[buru
beraz](#)

[ausardia](#)

[astindu](#)

11. JELKALDIA

Madalena Parisera doa

Claude Bourdet

Euskaldünek bizi düen
dohakabetza deiküzü
Pariserat arte salatü
koraje hanitx badüzü.

Madalena

Egiak mündü zabalealat
hedatzea merexi lüke
Jakitea ez da aski,
orai lagüngo behar nüke.

Jacques Maritain

Idatzi düzün gütüna
nik izenpetüko deizüt
Errefüxiatuak, presoak
süstengatü nahi düüt.

Claude Bourdet

Zure erranek deiztade
ideiak hein bat argitü
Halere... horren sinesteak
arriskü harrarazten deikü.

Madalena

Prefosta ez dela aisa,
bestela ez nündükezün
Hainen hürrünetik jinen,
etxen baratüko nündüzün!

François Mauriac

Zure analisa fiak
bihotza honki ditazü
Errepresio honen kontreko
gütünarekin akort nüzü.

Madalena

Otoi Musde Mujica,
ekarri deizüdan gütüna
Aipa ezozü Pie XIIri
hau beita Francoren lagüna.

Musde Mateo Mujica

Zük badakizün bezala,
bihotza zurekilan dit
Zorigaitzez... gütün hori
ez diot emaiten ahal nik:

Claude Bourdet

Euskaldunek bizi duten
dohakabetza duzu
Pariserat arte salatu.
Kuraia anitz baduzu.

Madalena

Egiak mundu zabalerat
hedatzea merezi luke.
Jakitea ez da aski;
orain lagüngo behar nuke.

Jacques Maritain

Idatzi duzun gutuna
nik izenpetuko dut.
Errefuxiatuak, presoak
sostengatu nahi ditut.

Claude Bourdet

Zure erranek dizkidate
ideiak hein bat argitu.
Halere, horren sinesteak
arrisku harrarazten digu.

Madalena

Prefosta ez dela aise,
bestela ez nintzatekeen
hain urrunetik **jinen**.
Etxen baratuko nintzen!

François Mauriac

Zure analisi finak
bihotza hunkitu dit.
Errepresio honen kontrako
gutunarekin akort naiz.

Madalena

Otoi, musde Mujica,
ekarri dizudan gutuna
aipa iezaiozu Pio XII.ari,
hau baita Francoren laguna.

Musde Mateo Mujica

Zuk badakizun bezala,
bihotza zurekin dut.
Zorigaitzez, gutun hori
ez diot ematen ahal nik.

noski

etorri

nire etxean

Gasteizerik urtukirik,
Erroman niz plantatürük
Mussoliniren aztaparrek
isiltzera behartürük.

Gasteizetik jaurtikirik,
Erroman naiz plantaturik,
Mussoliniren hatzapparrek
isiltzera behaturik.

12. JELKALDIA

Hegoaldeko errefuxiatuei laguntzeko, Begiraleak eta Eskualerri Zaleen Biltzarra antolatzen dira

Madalena

Jean ez diat berri honik:
izenpedürak bildürik ere
Mujicak dezebitü nik,
ez gitik lagüntüko batere.

Jean

Frankismoa hedatzen da
eritarzün tzar bat bezala
Entzün düt Hegoaldetik
zalhe ezkapi behar düela.

Elisa Arramendi

Begiko kide bezala
eüskal aurrideer lagüngo
Eskeini behar degüla
üdüritzen zait gütiengoa.

Jean Mestelan

Ez dezagün ahatz halere
hurak Marxister lotü zirela
Eritarzün gorri zikin hori
fedearen etsaia dela.

Ibarnegarai

Bakün ta batzün da
aroa haütatü beharko dügü
Demokrategi izatez
ez günüke behar galdü.

Frankisten kontre joaitea
lanjerosegi lükek
Axuriak otsoari so,
xantza handirik ez likek!

Jadanik güti girela,
kasü eman beharko da
Holako arrisküak hartzez,
bihar desagertürük gira!

Madalena

Polixine eta Juliak,
Hegoaldetik abiatü düen
Emazte talderik gabe
Begirik ez zükian heben.

Madalena

Jean, ez diat berri onik.
Izenpeak bildurik ere,
Mujicak desengainatu nauk.
Ez gaituk lagunduko batere.

Jean

Frankismoa hedatzen da
eritasun txar bat bezala.
Entzun dut Hegoaldetik
zalu eskapatu behar dutela.

Elisa Arramendi

Begiko kide bezala,
euskal haurrideei lagungoa
eskaini behar diegula
iruditzen zait gutxiengoa.

Jean Mestelan

Ez dezagun ahantz, halere,
haiek marxistei lotu zirela;
eritasun gorri zikin hori
fedearen etsaia dela.

Ibarnegarai

Bakun eta konplexu da
aroa; hautatu beharko dugu.
Demokrategi izatez
ez genuke behar galdu.

Frankisten kontra joatea
lanjerosegi lukek.
Axuriak otsoari so,
xantza handirik ez likek!

Jadanik gutxi garela,
kasu eman beharko da.
Honelako arriskuak hartzez,
bihar desagerturik gara!

Madalena

Polixene eta Juliak
Hegoaldetik abiatu duten
emazte talderik gabe
begirik ez **zukean** hemen.

laster

arriskutsu

ukera

izango zuan

Ordüan arriskü hartzea
merexi düen jenteentako
Hil behar balin bada ere,
xüxen dük ene gustüko.

Polixene Trabudua

Biak zuzen zabiltzate,
kontuz ibili zaitezte
Sasietan bukatzea
debaldetan lizateke!

Madalena

Ontsa gorda bagenetza
gure herri ttipietan
Sibasean adibidez?
Edo «Gure-etche» hoitan?

Jean

Ez dit nahi familia
hortan sarraraz dezagün
Aski sofritü dizüe,
pausatzera ützt detzagün!

Madalena

Amari aipatüko dioat
akort lizatekenez hura,
Iheslariet baitüe
pausü habororen beharra.

Orduan, arrisku hartzea
merezi duten jendeendako.
Hil behar baldin bada ere,
zuzen duk ene gustuko.

Polixene Trabudua

Biak zuzen zabiltzate;
kontuz ibili zaitezte.
Sasietan bukatzea
debaldetan litzateke!

Madalena

Ontsa gorde bagenitza
gure herri ttipietan,
Sibasian adibidez?
Edo Gure-etche honetan?

Jean

Ez dut nahi familia
horretan sarraraz dezagun.
Aski sufritu dute.
Pausatzera utz ditzagun!

Madalena

Amari aipatuko zioat
akort litzatekenez hura,
iheslariet baitute
pausu habororen beharra.

[atseden](#)

ETORKIN IZATEA

Frankismoa, Euskaldunen sakoa
urtez eta mentez
Herria hüstü züana
gure haurridez
Iparralde / Mexikorat
Haurrak besapean nigarrez
Jakín gabe norbaitek
borta zabaltüko ze(ie)nez.

Lehen ere, lan eskasak
franko partiarazi zütüan
Ata, aipü zen «Ameriketa»
züenen gogoan
Esperantxaren prezioa
karioegi zenean
Ametssetako bizia
baratzen zen itsasoan.

Euskaldunen gisan etorkinak
beren herrietarik doatza
Bizitzeko herra gogoan,
penaz hantürik bihotza
Sortü eta hil: bizi-mügek
bardintzen gütüe
Ata mügek bizi liferentak
eskeintzen deizküe.

Beti arrahastea bada
Historiaren küpüstea
Bihar guri datekea
etxetik joatea?
Zer lizate arbasoen gisan
nomada izatea?
Gihaur biziari hola
lotzeko gei gintakea?

Amyra alaba bizkarrean,
goixtiar zünüen abioa
Helbürü bakarra zünüan:
haurraren boztarioa
Itsasoan, desertüan,
hüllantik so zünüen herioa
Erakatsi deiküzüe
zoin den biziaren balioa.

Euskaldunen gisan etorkinak
beren herrietarik doatza
Bizitzeko herra gogoan,
penaz hantürik bihotza

Frankismoa, euskaldunen zauria
urtez eta mendez,
herria hustu zuena
gure haurridez.
Iparralde, Mexikorat
haurrak besapean negarrez,
jakín gabe norbaitek
borta zabalduko zienetz.

Lehen ere, lan eskasak
franko **partiarazi** zituen.
Alta, aipu zen Ameriketa
zutenen gogoan.
Esperantzaren prezioa
karioegi zenean,
ametssetako bizia
baratzen zen itsasoan.

Euskaldunen gisan etorkinak
beren herrietarik doaz.
Bizitzeko **herra** gogoan,
penaz handiturik bihotza.
Sortu eta hil, bizi-mügek
berdintzen gaituzte.
Alta, mügek bizi diferenteak
eskaintzen dizkigute.

Beti berrastea bada
historiaren joera,
bihar guri **datekea**
etxetik joatea?
Zer litzateke arbasoen gisan
nomada izatea?
Guhaur biziari horrela
lotzeko gai **ginatekea**?

Amyra alaba bizkarrean,
goixtiar zenuen abioa.
Helburu bakarra zenuen:
haurraren bozkarioa.
Itsasoan, desertuan,
hurbildik so zenuen herioa.
Irakatsi diguzue
zein den biziaren balioa.

Euskaldunen gisan etorkinak
beren herrietarik doaz
Bizitzeko herra gogoan,
penaz handiturik bihotza

ate

abiarazi
hala ere

garesti

geratu

grina

hala ere

izango al da

al ginateke

Sortü eta hil: bizi-mügek
bardintzen gütüe
Ata mügek bizi liferentak
eskeintzen deizküe.

Sortu eta hil, bizi-mugek
berdintzen gaituzte.
Alta, mugek bizi diferenteak
eskaintzen dizkigute.

13. JELKALDIA

Espainiako Gerra Zibila

Carmen Polo

Züen «eüskal» ideiekin
akitarazten gütützüe
Franco handiaren eretzean
ttipiek ere galtzen düe.

Maria Rosa Urraca Pastor

Zabal etzatzüe begiak
mündü orotako kartetan
Müga bat baizik ez beita
Frantzia-Espainiaren artean.

Madalena

Entzün düzüeia lagünak?
Gure eüskal nortarzüna
Eho nahi deikü etsaiak!
Orano badügü lana!

José Antonio Primo de Rivera

Nahi ala ez nortarzüna
pürki düzie frantsesa
Züen ideiak bezala:
frantses oilarkeria hütša!

Mola jenerala

Jatorrigabeko «eüskara»
diozüena «hizkuntza»
Ez dakizüe idazten ere!
Non da ordüan interesa?

Elena Gavel

Eüskal nortarzünean
kültürak bere leküa dü
Kantan, dantzan has gitean
ez gүнüke behar galdü.

Teresa Hirigoyen-Eutti

Badütügün sabaietan
emaitez dantza eta kantü
Azkenekoz behar dügü
gure biziiaz jabetü.

Pilar Primo de Rivera

Züek ideia espantotxez
zidee mükürü betेरik
Beste lanik ez düzüeia,
oro gerlan ari direlarik!

Carmen Polo

Zuen euskal ideiekin
akiarazten gaituzue.
Franco handiaren **eretzean**
ttipiek ere galtzen dute.

Maria Rosa Urraca Pastor

Zabal itzazue begiak,
mundu orotako **kartetan**
muga bat baizik ez baita
Frantzia-Espainiaren artean.

Madalena

Entzun **duzuea** lagunak?
Gure euskal nortasuna
ero nahi digu etsaiak!
Orano badugu lana!

José Antonio Primo de Rivera

Nahi ala ez nortasuna
puruki duzue frantsesa,
zuen ideiak bezala.
Frantses oilarkeria hutsa!

Mola jenerala

Jatorri gabeko euskara,
diozüena hizkuntza,
ez dakizue idazten ere!
Non da, orduan, interesa?

Elena Gavel

Euskal nortasunean
kulturak bere lekua du.
Kantan, dantzan has gaitezen.
Ez genuke behar galdu.

Teresa Hirigoyen-Eutti

Baditugun **sabaietan**
ematez dantza eta kantu,
azkenekoz behar dugu
gure biziiaz jabetu.

Pilar Primo de Rivera

Zuek ideia **espantotxez**
zarete **mukuru** betेरik.
Beste lanik ez **duzuea**,
oro gerran ari direlarik?

nekarazi
aurrean

mapa

al duzue

hil
oraindik

zeharo

ganbara

harroputz
goraino
al duzue

Luisa Barucq

Hegoaldeko aurrideak
lanjerean direla egün
Gütik oro eman ez dezen,
oroek güti eman dezagün.

Graxi Lacarra

Begiraleak azkarki
orotan hedatzen ari gira
Hastapeneko bi taldeak
orai hogeita hamar gira!

Lüxi Lazcano

Eüskararen süstatzeko
haurrer, eta gazteer erakasteko
Badea eragile hoberik,
gihaur emazteak beno?

Isabela Hiriart

Ama hizkuntza deitzen da
gure eüskal mintzajea
Gure ardüra argi da:
eüskarari bizi emaita.

Luisa Barucq

Hegoaldeko haurrideak
lanjerean direla egun,
gutxik oro eman ez dezaten,
oroek gutxi eman dezagun.

arrisku

Graxi Lacarra

Begiraleak azkarki
orotan hedatzen ari gara.
Hastapeneko bi taldeak
orain hogeita hamar gara!

Luxi Lazcano

Euskararen sustatzeko,
hurrei eta gazteei irakasteko,
badea eragile hoberik,
guhaur emazteak baino?

ba al da

Isabela Hiriart

Ama hizkuntza deitzen da
gure euskal mintzaira.
Gure ardura argi da:
euskarari bizi ematea.

SATANERIA

Satan

Sütagar, horik entzün dütüka?
Zühazkeriaren sonüak
Odol gosea pizten dik,
izerdi trenpan ditiat hortzak!

Orratz ziztak bezala dün
herra frankista mingarria
Ekintzak tzarkeriaz josirik,
biba Franco dendaria!

Sutagar

Erran nian horrek bazakikeela
ürrikalmentürük gabe
Basakeriaren hedatzen!
Gozoki ari duk, lotsagabe!

Satan

Sütagar orano haboroxagoñi
ikara azkar bageneza?!
Gerlan Iparraldekoer karrearaztez
bandera frantsesa!

Sutagar

Hik badakik odolarekin
hanitx laket nizala
Pitz bedi arren orai bertan
bigarren gerla mündüala!!

Satan

Sutagar, horiek entzun **dituka**?
Gaiztakeriaren soinuak.
Odol gosea pizten dik.
Izerdi patsetan ditiat hortzak!

Orratz ziztak bezala dun
herra frankista mingarria.
Ekintzak txarkeriaz josirik.
Biba Franco dendaria!

Sutagar

Erran nian horrek **bazekikeela**
urrikalmendurik gabe
basakeriaren hedatzen.
Gozoki ari duk, lotsagabe.

Satan

Sutagar, **orano haboro**
ikara **azkar bageneza**?
Gerran Iparraldekoei eramanaraztez
bandera frantsesa!

Sutagar

Hik badakik odolarekin
anitz laket naizela.
Pitz bedi, **arren**, orain bertan
Bigarren Mundu Gerra!!

al dituk

gorroto

jakingo zuen
erruki

are gehiago
azkartuko
bagenu

bada

14. JELKALDIA

1939an, Bigarren Mundu Gerra

Pierre Laval

Gerla mündüal hau dügü
bazterren xuritzeko parada
Fhürrerraren alte jarten ez dena
zalhe hilen da.

Michel Béguerie

Arrazakeriak dütü hazten
züen diskurtso handiak
Gure biltzeko beharko dütüzüe
arrazu hobeak!

Pierre Laval

Jüdio teiükeriari
gas bafada ttipi batez
«Mein Kampf» erakatsiko deiegü
beren «Tanakh» horren partez.

Itta Bajtel

Herrak ez dü deüs ere ekarten
züek hortan zidee bermatzen
Bortizkeria erabiltez
ez da deüs ere honik eraikitzen.

Irma Grese

Erresistentzian zidenak
joanen zidee Gürserat
Han dütüzüen lagünekin
zürrün atearen kaskoalat.

Jean Dacosta

Bürüa lanapean düzüe,
ardi saldo baten gisan
Jarraik gogozkatü gabe:
Hitler ariko da züen leküan!

Maud Champetier de Ribes

Lürpean da züen leküa
GORRI hastigarriak
Hobeki hirotzen dira
ezpiritü oldarzaleak.

Marie Madeleine Fourcade

Reicharen basakeriari
bühürtzen jarraik dezagün
Comète sareari esker
eia irabazten dügün.

Pierre Laval

Mundu gerra hau dugu
bazterren zuritzeko parada.
Führerraren alde jartzen ez dena
zalu hilen da.

Michel Béguerie

Arrazakeriak ditu hazten
zuen diskurtso handiak.
Gure biltzeko, beharko dituzue
arrazoi hobeak!

Pierre Laval

Judu **teiukeriari**
gas bafada ttipi batez
Mein Kampf irakatsiko diogu
beren Tanakh horren partez.

Itta Bajtel

Herrak ez du deus ere ekartzen.
Zuek horretan zarete bermatzen.
Bortizkeria erabiltzez
ez da deus ere onik eraikitzen.

Irma Grese

Erresistentzian zaretenak
joanen zarete Gurserat.
Han dituzuen lagunekin,
zurrun atearen kaskorat.

Jean Dacosta

Burua lainopean duzue,
ardi saldo baten gisan.
Jarrai **gogozkatu** gabe.
Hitler ariko da zuen lekuan!

Maud Champetier de Ribes

Lurpean da zuen lekua,
gorri **hastigarriak**.
Hobeki **hirotzen** dira
espiritu oldartzaileak.

Marie Madeleine Fourcade

Reicharen basakeriari
bihurtzen jarrai dezagun.
Comète sareari esker
ea irabazten dugun.

laster

zikinkeria

gorroto

gorpu / pila

gogoeta egin

gorrotagarri
usteldu

aurre egin

15. JELKALDIA

Clément

Ez düt haboro süportatzen
lagün horiek oro hil ditean
Zerbait egin behar dügü,
sar gitean erresistentzian.

Jean

Ene medezi bülegoan
ikusten düt jente franko
Aisagarri lizateke
mezüen igaranarazteko.

Madalena

Ni hasirik niz kota petan
gütün eta mezü gordatzen
Informazioek müga
igaran ahal izan dezen.

Dorotea

Sibasea prestatzen düt
erresistenteentako
Atzaman behar beitate
lekü oroen gordatzeko.

Jean

Hola hola antolatzez,
azkarrago girateke
Gure indarrak jüntatzez,
etsaiari bühürt gintake.

Clément

Ez dut **haboro** suportatzen
lagun horiek oro hil daitezen.
Zerbait egin behar dugu;
sar gaitezen erresistentzian.

Jean

Ene mediku bulegoan
ikusten dut jente franko.
Aisagarri lizateke
mezuen iraganarazteko.

Madalena

Ni hasirik naiz **kota** pean
gutun eta mezu gordetzen,
informazioek muga
iragan ahal izan dezaten.

Dorotea

Sibasia **prestatzen** dut
erresistenteendako,
atzeman behar baitateke
leku oroen gordetzeko.

Jean

Horrela antolatzez,
azkarrago **garateke**.
Gure indarrak juntatzez,
etsaiari **bihur** gintezke.

gehiago

eroso

gona

eskaini

izango gara

aurre egin

16. JELKALDIA

Marie Jaragohen

Ümen atzaman dütüela
berrogei aleman Maulen
Horik phürü ez zizküzü
haboro guregana hüllantüren.

Gisala presoner egin
dütüela Olaberrietan
Hidondoren olha hartan,
hantxe Garraibiko zolan.

Xiberoko Makiaren
kolpe bat dela entzün dit
Bena orai ahoa josirik:
ez dakit deüs ere, isilik!

Luisa Ahane

Entzün dit negü ondarrean
gerla ürrentüko zela
Bedatsearekin batetan
bakea jinen zaiküla.

Marie Jaragohen

Omen atzeman dituztela
berrogei aleman Maulen.
Horiek **puru** ez zaizkigu
haboro guregana hurbilduko.

Gisala preso egin
dituztela Olaberrietan,
Hidondoren ola hartan,
hantxe, Garraibiko **zolan**.

Xiberoko makiaren
kolpe bat dela entzun dut,
baina orain ahoa josirik.
Ez dakit deus ere; isilik!

Luisa Ahane

Entzun dut negu hondarrean
gerra **urrenduko** zela,
bedatsearekin batean
bakea **jinen** zaigula.

behintzat
gehiago

dirudienez

barrenalde

amaitu
udaberri
etorri

XENDETARIK

Bedatsea agertzen delarik,
bidea zaikü zabaltzen
Ordüan urte oroz bezala
bortüalat gira abiatzen
Txakürra lagün, artaldearekin
gira hüxtüka igaraiten
Ata aurtan, gure bazter ederrak
ülün dira batüren.

Naziek abiarazirik,
Europa osoan hedatzen da gerla
Ordüan ahal oroz etsaiari
bühürtü behar dügü berehala
Xiberoko Makiarekin
xoko batetik besteala
Alkarrekin heltüko gira
herriaren libertateala!

Artaldiarekilan gure kideak
igaraiten dira isilik
Mügaren beste aldealat
badoatza bortüz bortü xendetarik
Eüskal Herriko hegoalde
ala iparraldetik jinik
Haurride baratüko gira
eüskaldünak oro lehen lehenik.

Bedatsea agertzen delarik,
bidea zaigu zabaltzen.
Orduan, urte oroz bezala,
borturat gara abiatzen.
Txakurra lagun, artaldearekin
gara **hixtuka** iragaten.
Alta, aurtan, gure bazter ederrak
ilun dira baratuko.

Naziek abiarazirik,
Europa osoan hedatzen da gerra.
Orduan ahal oroz etsaiari
bihurtu behar dugu berehala.
Xiberoko makiarekin
txoko batetik bestera,
elkarrekin helduko gara
herriaren libertatera!

Artaldearekin gure kideak
iragaten dira isilik.
Mügaren beste alderat
badoaz **bortuz** bortu **xendetarik**.
Euskal Herriko hegoalde
ala iparraldetik **jinik**,
haurride baratuko gara
euskaldunak oro lehen-lehenik.

udaberri

mendi-larre

txistuka
hala ere
gelditu

aurre egin

mendi / bide

etorri
senide

17. JELKALDIA

Gerra amaitu da

Jean

Honki jin adiskideak,
Sibasearen boztera
Bihotza berotzen zitak,
züen ikustean bera.

Etxahun Iruri

Egün eder hortan nahi nikek
gerlaren basakeriari
Mendeka gitean egün,
lekü üztez amodioari.

Garat Arane

Zer ülün beltza zen gerla,
tiran günüan lanapea
Bakeak ekarri deikü
argi leinürü eztia.

Madalena

Argi azkorriaren gisan,
esposak hüllandü zaizkü
Omentü nahi nütüke,
bide lüze bat opatü.

Etxahun Iruri

Espos-esposak, xantza hon
ondoko urteetako!
Biziak plazerez gain beütüke
arrenküra franko.

Bena oraidanik
biga baziratekie
Alkarrekin behaztopak
garaitü zenetzazkie.

Garat Arane

Baratx-baratxa zoazte birazka,
ürratsean goiz argiala
Tabalaren tanka lagün,
brale batetan bezala.

Jean

Ongi **jin**, adiskideak,
Sibasiaren poztera.
Bihotza berotzen zait
zuen ikustean berean.

Etxahun Iruri

Egun eder horretan nahi nikek
gerraren basakeriari
mendeka gaitezen egun
leku uztez amodioari.

Garat Arane

Zer ilun-beltza zen gerra.
Tiran genuen lainopea.
Bakeak ekarri digu
argi **leinuru** eztia.

Madalena

Argi-azkorriaren gisan,
esposak hurbildu zaizkigu
Omendu nahi nituzke;
bide luze bat opatu.

Etxahun Iruri

Espos-esposak, **xantza** on
ondoko urteetako!
Biziak plazerez gain **baituke**
arrangura franko.

Baina oraindanik
biga **bazaretekete**.
Elkarrekin behaztopak
garaitu zenitzakete.

Garat Arane

Baratxe-baratxe zoazte bikotean
urratsean goiz argira,
atabalaren tanka lagun,
branle batean bezala.

etorri

hedaturik

izpi

egunsenti
senar

zorte

izango baitu
kezka

izango zarete

astiro

maskaradako
dantza

ESPOS-ESPOSEI TOPA

Zoinen eijer den bedatsean lehen lilia
Baratze xokoan irus ageri
Zoinen eijer den mahain saintüala bildürrik
Bi espos esküak emanik alkarri
Egünko egünak hortara ekarri gütü
Ohore espos eta esposari
Züen biziko desiratzen dereizüegü
Bier xantza hon eta osagarri

Espos maiteak orai jakin behar düzüe
Züen honetan zer datean geroa
Batean plazer bestean aldiz arrenküra
Uste gabeko nahi gabekoak
Bena oraidanik biga baziratekie
Aisa egarteko züen eskernioak
Bai eta pekü güzieren kontsolagarri
Egün jüntatü zütüen amodioa

Mündü hontan den bekaxkeriarik handiena
Betidanik da aberastarzüna
Ene ustez aldiz hontarzün baliosena da
Osagarri honean gaztetarzüna
Bizitze berri bati бүрүз bagoatzalarik
Hartürrik esposetako eraztüna
Amodio sühar batek inganatürrik
Hori da hori egiazko fortuna

Zelü gainean ekhirik ederrena beita
Arratsaldeari бүрүз itzaltzen
Espos maiteak nik hortan dit züek bezala
Aita eta ama gaixo horier pentsatzen
Arratsalde horri бүрүз joanik beitira
Ikas ezazüe horren eztitzen
Bakean horiek lagüntüren beitzütüe
Züen haur maiteen ontsa eraikitzen

Üzten zütüet espos gazte maitagarriak
Hortan debeia(ra)zi gabe sobera
Suhetatzen dereizüet xantza hon batekin
Bizi ahal zitaien alagera
Noizta(ra)-noizta(ra) jin ere nahi banintzateke
Züekin kafe hon baten hartzera
Eta mentüraz Jinkoak plazer düalarik
Zazpigerren haurraren egartera.

Zeinen eder den **bedatsean** lehen lilia;
baratze txokoan **uros** ageri.
Zeinen eder den mahai santura bildurik
bi espos eskuak emanik elkarri.
Egungo egunak horretara ekarri gaitu;
ohore espos eta esposari!
Zuen biziko desiratzen dizuegu
biei **xantza** on eta **osagarri**.

Espos maiteak, orain jakin behar duzue
zuen onetan zer datekeen geroa.
Batean plazer, bestean, aldiz, **arrangura**,
uste gabeko nahigabekoak.
Baina oraindanik biga **bazaretekete**,
aise **egarteko** zuen **eskarnioak**.
Bai eta **peku** guztien kontsolagarri
egun juntatu zaituzten amodioa.

Mundu honetan den bekaizkeriarik handiena
betidanik da aberastasuna.
Ene ustez, aldiz, ondasun baliotsuena da
osagarri onean gaztetasuna.
Bizitze berri bati buruz bagoazelarik,
harturik esposetako eraztuna,
amodio suhar batek **engainaturik**
hori da hori egiazko fortuna.

Zeru gainean ekirik ederrena baita
arratsaldeari buruz itzaltzen,
espos maiteak, nik horretan dut, zuek bezala,
aita eta ama gaixo **horiei** pentsatzen.
Arratsalde horri buruz joanik baitira,
ikas ezazue horren eztitzen.
Bakean horiek lagunduko baitzaituzte,
zuen haur maiteen ontsa eraikitzen.

Uzten zaituztet, espos gazte maitagarriak,
horretan **debeiarazi** gabe sobera.
Opatzen dizuet **xantza** on batekin
bizi ahal zaitezten alagera.
Noiztara-noiztara jin ere nahi banintzateke
zuekin kafe on baten hartzera.
Eta menturaz Jainkoak plazer duelarik,
zazpigarren haurraren **egartera**.

udaberri
zoriontsu

zorte / osasun

kezka

izango zarete
jasan/lan zail
gaiztakeria

osasun

bultzatu

horietaz

asperrarazi
zorte

noizbehinka

mundura
ekarri

18. JELKALDIA

1953ko uda

Jean

Bedatsea ürrenturik,
indarrak ttipiturik ditit
Mündü hontarik banoazü,
üdari leküa ützirik.

Madalena

Ene bizi adiskide handiena
izan hiz Jean,
Zer hütsünea nükean
hire joaiten ikustean.

Ttipitik egin ditiagü
zonbait balentria, ederrak!
Hirekin abiarazi lanak
aitzina eramanen ditiat.

Jean

«Ilüsiõne bat bera da,
lür gaineko pasajea»
Hori sortzetik jakinik ere,
guri delarik ez düzü aisa...

Jean

Bedatsea **urrendurik**,
indarrak txikiturik ditut.
Mundu honetarik banoa,
udari lekua utzirik.

Madalena

Ene bizi adiskide handiena
izan haiz, Jean.
Zer hutsunea nukēan
hire joaten ikustean.

Txikitik egin ditiagu
zenbait balentria, ederrak!
Hirekin abiarazi lanak
aitzina eramanen ditiat.

Jean

Ilusio bat bera da
Lur gaineko pasatzea.
Hori sortzetik jakinik ere,
guri delarik ez da aise.

amaitu

gutaz

JEANEN HILTZEA

Bizia ezkapi zait ustegabeen
Denbora eginbeharrez mukuru betea
Ahalaz düdentako lekürik ez leitean
Bizia hain zalhe ürrent leitekea?

Balinba ordü düt kontükaren egiteko:
Medezigoaren haütüa, zentako?
Erien sendotzez hiltzetik hürrüntzeko?
Arren herioa hor düt oraikoan nihaurentako.

«Deüs ere» bilakatzea, hau misterioa
Gogoak honart lezakeenaren kontrarioa
Ata hortan ürrentzen da ene istorioa
Adio bizia, adio boztarioa.

Bizia eskapatu zait ustekabeen,
denbora eginbeharrez mukuru betea.
Ahalaz dudendako lekürik ez litekeen,
bizia hain **zalu urren litekea?**

Baldinba ordu dut kontuen egiteko.
Medikuntzaren hautua, **zerendako?**
Erien sendotzez, hiltzetik urrüntzeko?
Arren herioa hor dut oraingoan nihaurendako.

Deusez ere bilakatzea, hau misterioa,
gogoak onar lezakeenaren kontrarioa.
Alta horretan ürrentzen da ene istorioa.
Adio bizia, adio **bozkarioa.**

ahal den eran
arin amaitu al
liteke
zalantza gabe
zertarako
gaixo
bada

hala ere
poztasun

19. JELKALDIA

1951n, Deixonne legea, eskualdeetako hizkuntzen aldeko elkartearen laguntzeko

Louis Dassance

Euskararen hedatzeko
eskütan dügün altxorra
Haurrer erakasteko bada
tresna zorbaiten beharra.

Laffitte apeza

Tresner indar emateko
legean berma gitean
Hortakoz jorra nezake
«Euskara legearen eretzean».

Eugène Goyheneche

Euskal Herriko historia
eta geografia dira
Aipatü beharrak euskaraz
berexezinak beitura.

Michel Labeguerie

Ni psiko-pedagogia arloari
lot nintakezü
Elebidüntarzüaren
interesa argi düzü.

Madalena

Teoriaren aipatzea
ontsa da bena praktikak
Hobeki erakasten deikü
zoin diren problematikak:

Inspektür akademiko,
errektore, depütatü
Horiengana niz hüillantü
tai gabe argümentatü.

Azkenean honartü düe
eskoletan ebil nadin
Aste oroz oren ttipi bat
hasi berri niz Lakarrin.

Euskaldün ez diren erakasleek
ahoz zerbait erakats dezen
Nihaurek egin deiet diska bat,
ahal nükeena aurkezten!

Louis Dassance

Euskararen hedatzeko,
eskutan dugun altxorra.
Haurrei irakasteko bada
tresna zenbaiten beharra.

Laffitte apeza

Tresnei indar emateko
legean berma gaitezen.
Hortaz, jorra nezake
euskara legearen **eretzean**.

Eugène Goyheneche

Euskal Herriko historia
eta geografia dira
aipatu beharrak, **euskaraz**,
bereizezinak baitira.

Michel Labeguerie

Ni psikopedagogia arloari
lot nenkieke.
Elebiduntasunaren
interesa argi da.

Madalena

Teoriaren aipatzea
ontsa da, baina praktikak
hobeki irakasten digu
zein diren problematikak.

Inspektore akademiko,
errektore, diputatu,
horiengana naiz hurbildu,
tai gabe argumentatu.

Azkenean, onartu dute
eskoletan ibil nadin.
Aste oroz **oren** txiki bat
hasi berri naiz Lakarrin.

Euskaldun ez diren irakasleek
ahoz zerbait irakats dezaten,
nihaurk egin diet disko bat,
ahal nükeena aurkezten.

aurrean

euskaratik

eten gabe

ordu

Sauveur Narbais

Diska bezalako tresnak
zabaltü behar güntüke
Arren eüskal erakaskuntzaz
hitz zonbait erran netzake.

Jeanne-Marie Malharin

Lehen mailako eskolan
düdan experientziatik
Abiatzez egin niokezü
xeheki aurkezpen bat nik.

Louis Dassance

Bakoitzak züen arloan
jorrazeko düzüenaren
Barnatzeko bi egünak
parada hona dirate arren!

Gure arbasoen altxorrak
omenaldi bat merexi dü
Eüskal Müseoa beno
lekü hoberik ez dügü.

Gure lekükotarzünak,
geroaren baratzea
Izan ditean sor dezagün
IKASen abiapüntüa.

Sauveur Narbais

Diskoa bezalako tresnak
zabaldü behar genituzke.
Arren euskal irakaskuntzaz
hitz zenbait erran nitzake.

Jeanne-Marie Malharin

Lehen mailako eskolan
dudan esperientziatik,
abiatzez egin **niro**
xeheki aurkezpen bat nik.

Louis Dassance

Bakoitzak zuen arloan
jorrazeko duzuenaren
barnatzeko, bi egünak
parada ona **dirateke arren!**

Gure arbasoen altxorrak
omenaldi bat merezi du.
Euskal Müseoa baino
leku hoberik ez dugu.

Gure lekukotasunak
geroaren baratzea
izan daitezen, sor dezagun
Ikas-en abiapuntua.

bada

nezake

izango dira
hortaz

20. JELKALDIA

1975ean, Madalena eta Jean omendurik euren lanagatik

Michel Labeguerie

Bakoitzak euskararen alte,
handi da egin düzüena
Sari hau har ezazüe
Etxahun eta Madalena.

Etxahun Iruri

Esker mila bihotzetik,
egünko sariarentako
Izan dadila buhako
berri bat euskararentako.

Euskaltzaindiko ordezkaria

Nik Euskaltzaindiaren
ohorezko kide gisan
Errezebitüko zütüt
Gipuzkoako Aldundian.

Hezkuntza Nazionaleko ordezkaria

Euskararen alte egin lana
zoin errespetagarria
Argi, kartsü, fia düzü
zure nortazün handia.

Hezkunde nazionalaren
izenean eskeintzen deizüt
Sari akademiko hau,
zü bezain azkar eta txüt.

Monzon

Eskerrak zuri eta Jeani
egin düzüen güziaz
Errefüxiatüentako,
nihork hori ez beza ahatz.

Madalena

Eskerrak sari horientako,
zoinen ohoratürrik nizan
Pentsamentü azkarrenak
horetako ditiat, Jean.

Gihaur zalhe joanik ere,
taldean hürrünago goatza.
Eüskal Herria et(a) eüskara
izan dira gure hatsa!

Michel Labeguerie

Bakoitzak euskararen alde,
handi da egin duzüena.
Sari hau har ezazue,
Etxahun eta Madalena.

Etxahun Iruri

Esker mila bihotzetik,
egungo sariarendako.
Izan dadila **buhako**
berri bat euskararendako.

Euskaltzaindiko ordezkaria

Nik Euskaltzaindiaren
ohorezko kide gisan,
errezebituko zaitut
Gipuzkoako Aldundian.

Hezkuntza Nazionaleko ordezkaria

Euskararen alde egin lana,
zein errespetagarria!
Argi, kartsu, **fia** da
zure nortasun handia.

Hezkuntza nazionalaren
izenean eskaintzen dizut
sari akademiko hau,
zu bezain azkar eta zut.

Monzon

Eskerrak zuri eta Jeani
egin duzüen guztiaz
errefuxiatuendako.
Inork hori ez beza ahatz.

Madalena

Eskerrak sari horiendako.
Zeinen ohoraturik naizen.
Pentsamendu azkarrenak
horetako ditiat, Jean.

Guhaur **zalu** joanik ere,
taldean urrunago goaz.
Euskal Herria eta euskara
izan dira gure hatsa!

bufada

sotil

arin

LIBRE ETXEN

Abrekeria zer tristezia horrengatik
Behar izan düt nik laster egin sorlekütik
Adin florean ogenik gabe inozentik
Maite beitzüntudan oi Ama Euskadi oroen gainetik.

Entzün nezazü «Ama» zure deitzen
Entzün nezazü zure nigarstatzen
Eüskaldün lürretik naüe ohiltzen
Noiz ote ni sartüren niz libro etxen.

Bai madarikatzen haügü Hitler Kriminela
Lehen-lehen kausa behiz izan gitean hola
Errekaz isurrarazi dereikük hik odola
Hire airekoekin holaxe kolpatü gure arbola.

Ez adiorik oi Donostia ta Gernika
Nausi zaharra hasirik beita intzirika
Ez dakigüla eüskaldün hoier hain mendeka
Uste beno lehen ez zakion ütül errepublika.

Abrekeria –zer tristezia– horrengatik,
behar izan dut nik **laster** egin sorlekutik.
Adin lorean, **hobenik** gabe, inozente,
maite baitzintudan, oi Ama Euskadi, oroen gainetik.

Entzun nazazu, ama, zure deitzen.
Entzun nazazu zure negartzen.
Euskaldun lurretik naute **ohiltzen**.
Noiz ote ni sartuko naiz libre **etxen**.

Bai, madarikatzen haugu, Hitler kriminala.
Lehen-lehen kausa bahaiz izan gaitezen honela.
Errekaz isurrarazi diguk hik odola.
Hire **airekoekin**, honelaxe kolpatu gure arbola.

Ez adiorik, oi Donostia eta Gernika,
nagusi zaharra hasirik baita intzirika.
Ez dakigula euskaldun horiei hain mendeka,
uste baino lehen ez dakion itzul errepublika.

ihes
erru

egotzi, bota
nire etxean

hegazkin

21. JELKALDIA

1977. urtean, Madalena hiltzen da 93 urtetan

Madalena

Jean, hitzeman nüan bezala,
alkarrekin hasi lanak
Aitzina eramaiteko
ahalak oro egin ditiat.

Oraikoan adin handia diat
pausatzera joan nintakek
Ez duk haboro ene esku,
ondokoen aldi dükek.

Madalena

Jean, hitzeman nuen bezala,
elkarrekin hasi lanak
aitzina eramateko
ahalak oro egin ditiat.

Oraingoan adin handia diat,
pausatzera joan nintekek.
Ez duk **haboro** ene esku;
ondokoen aldi **dukek**.

gehiago
izango duk

MADALENAREN HILTZEA

Biziak ützi deitan denbora igaran dit erakaspenetan
Laxüki nihauren herexa bat ützi nahian
Ene odola zükeanari bizi emateko ahalgabeen
Holaxe nüzü nihur baratzen herio aitzinean.

Zü aldiz denboraren aztaparretarik aitzina zoaza
Gerlen artetik, heriotik haratago baratx baratxa
Zuri esker partekatü ditit biziaren piper eta gatza
Transmisio gosez züntüdan hazi, bilakatü zira ene hatsa.

Ene gisa hiltzen delarik euskal jentea
Orobat dizü bizirik baratzen deno zure kea
Arbasoen süak argitüren düano ondoko mentea
Zuri ari nitzaizü Eüskara, ene haur maitea.

Biziak utzi didan denbora igaran dut irakaspenetan,
laxoki nihauren **herexa** bat utzi nahian,
ene odola zukeenari bizi emateko ahalgabeen,
Honelaxe naiz nihur **baratzen** herio aitzinean.

Zu, aldiz, denboraren aztaparretarik aitzina zoaz.
Gerren artetik, heriotik haratago **baratxe**-baratxe.
Zuri esker partekatu ditut biziaren piper eta gatza.
Transmisio gosez zintudan hazi; bilakatu zara ene hatsa.

Ene gisa hiltzen delarik euskal jentea,
orobat da bizirik, baratzen **deno** zure kea,
arbasoen suak argitzen **dueno** ondoko mendea.
Zuri ari natzaizu, euskara, ene haur maitea.

libreki
/ aztarna
geratu

astiro

den arte
duen arte

Herriko gazteak

Hori düzü anaiarekin
eraman lanaren leküko
Orai gük dizügu altxorra
eskü artean hartüko.

Madalena zentüz geroz
sortü lehen Ikastola
Lüzaz txütik egoiteko
lagüngarri den Makila.

Eperraren gisaran eüskarak
bere Habia badikezü
Eüskal hümettoak hortik
hegaltatüko dütützü.

Herriko gazteak

Hori da anaiarekin
eraman lanaren lekuko.
Orain gük dugu altxorra
esku artean hartuko.

Madalena zenduz geroz,
sortu lehen ikastola.
Luzaz zutik egoteko
lagungarri den makila.

Eperraren gisara euskarak
bere habia **baduke**.
Euskal umetxoak hortik
hegaldatuko dira.

[izango du](#)

BARDAKO AMETSA

Gaüaz ametsetan itsas ontziz nindoan
Ameriketatik Zibozera itsasoan
Sibaseko Madalena eta Jeanen ondoan

Gaüaz ametsetan aizea zoan, zalhe
Hegoaldeko txinkaren hedazale
Iparraldean euskal süaren atitxazale

Gure Historia balitz bardako ametsa
Lür hontan dateke biharko ürratsa
Eüskaraz datekeala da gure egürükantxa

Gauaz ametsetan itsasontziz nindoan
Ameriketatik Zibozera itsasoan
Sibasiako Madalena eta Jeanen ondoan.

Gauaz ametsetan haizea zihoan **zalu**,
Hegoaldeko txingarraren hedatzaile,
Iparraldean euskal suaren kitzikatzaile.

Gure historia balitz **bardako** ametsa?
Lur honetan dateke biharko urratsa.
Euskaraz datekeela da gure **igurikitzea**.

arin

barteko

itxaropen

AZKENTA

Hainbeste gerla bizitürük
Sibastarren historiak
Erakasten deikü zer balio
handia düan Bakeak.

Gerla edo bortizkeria
ez da leheneko afera
Iraganak ützi herexak
orano senditzen dira:

Arrazakeria, sexismo,
faxismo, homofobia (etb.)
Zapalkuntzan bermatürük,
herra düelako habia.

Bortizki edo honartürük
txiste baten izenean
Idea horik orano gustüan
kurritzen dira gizartean.

Gure historiaz jabetzeak
sendi den herra isilaz
Baztertzen lagünt gitzake
hüllantzez tolerantziatz.

Hortan oroek lan badügü,
ardüra da bakoitzarena
Egün oroz hazi beharra
beitügü alkartzüna.

Jarraik dezagün ondokoer
alkarlanaren aipatzen
Eüskal Herri baketsü baten
lüzarako eraikitzen.

Arren hüllantürük gira
pastoralaren ürrentzeaz
Agian zerbait ikasi
düzüe gure Historiaz.

Eskerrik hanitx saldoan
Urdiñarberat hüllantürük
Madalena ta Jean Sibas
haurrideak ohoratürük.

Azken begi keinütto bat
gure urdiñarbetar izarrei
Eüskararen süstatzeko
egin düzienarentako milesker.

Hainbeste gerra bizitürük,
sibastarren historiak
irakasten digu zer balio
handia duen bakeak.

Gerra edo bortizkeria
ez da lehengo afera.
Iraganak utzi **herexak**
orano senditzen dira.

Arrazakeria, sexismo,
faxismo, homofobia...
Zapalkuntzan bermaturük,
herra dutelako habia.

Bortizki edo onartürük,
txiste baten izenean
idea horiek **orano** gustuan
korritzen dira gizartean.

Gure historiaz jabetzeak
senti den herra **isilaz**
baztertzen lagun gaitzake,
hurbiltzez **tolerantziatz.**

Horretan oroek lan badugu;
ardura da bakoitzarena,
egun oroz hazi beharra
baitugu elkartasuna.

Jarrai dezagun ondokoei
elkarlanaren aipatzen,
Euskal Herri baketsu baten
luzerako eraikitzen.

Arren hurbildurik gara
pastoralaren **ürrentzeaz.**
Agian zerbait ikasi
duzue gure historiaz.

Eskerrik anitz saldoan
Urdiñarberat hurbildurük,
Madalena eta Jean Sibas
haurrideak ohoraturük.

Azken begi-keinutto bat
gure urdiñarbetar izarrei.
Euskararen sustatzeko
egin duzenarendako, mila esker.

aztarna
oraindik

gorroto

oraindik
ibili

isiletik

tolerantziara

bada
amaierara

Goixtiar zünüen abioa,
minberatsüa herrian
Araoz orano Biltzen zidee
zelü Xoko argietan.

Goiztar zenuten abioa,
minberatsua herrian.
Arauz, orano biltzen zarete
zeru-zoko argietan.

[dirudienez /](#)
[oraindik](#)

LAKUAREN PARABOLA

Jondane-Johane gaüan.
Hantxek Etxekortean
Artzaina nonbait ezagün da
Txakürrari oihükan
Zü estaintzea, Ustegabea,
Sortü zinen bortüan!
Mentez mente ipuina hazi
eüskararen gerizan

Egün Urdiñarbetarrak,
Antzezlari goiherak
Ziboze Sibasekoekin
Plaza hontan izarrak
Iheslarien, Bai ohiltüen
Begirale süharrak
Holaxe büragertü ziren
bi aurride zühürrak

Goi Nabarran Irulegi
Esküaren gordagi
Zorioneko agiantzak
Gitzala lüzaz segi
Eüskal senide, Ta adixkide
Ihoiz ez izan nagi,
Artizarra ager dakigün
etengabe goiz-argi!

Jondane Joanes gauean,
hantxe, Etxekortean,
artzaina nonbait ezagun da
txakürrari oihuka.
Zu, lakua, ustekabea,
sortu zinen **bortuan!**
Mendez mende ipuina hazi
euskararen gerizan.

Egun, urdiñarbetarrak,
antzezlari **goiherak,**
Ziboze Sibasiakoekin
plaza honetan izarrak,
iheslarien bai **ohilduen**
begirale suharrak.
Horrelaxe **buragertu** ziren
bi haurride zuhurak

Nafarroa Garaian, Irulegi,
eskuaren **gordegia.**
Zorioneko **agiantzak**
gaitzala luzaz segi.
Euskal senide eta adiskide,
inoiz ez izan nagi.
Artizarra ager dakigun
etengabe **goiz-argi!**

done

mendi

alai, atsegin

egotzi, bota

nabarmendu

gordeleku

desira

egunsenti